

FM: Sliktas ražas un reeksporta krituma dēļ septembrī nedaudz samazinājās preču eksports

Publicēts: 09.11.2018.

Centrālās statistikas pārvaldes šodien publicētie dati par Latvijas ārējo tirdzniecību liecina, ka preču eksporta vērtība šā gada septembrī pirmo reizi pēdējos sešos mēnešos gada griezumā samazinājās. Lai arī preču eksporta vērtība septembrī kopumā bija augsta un pārsniedza 1 miljardu eiro, kas ir vairāk nekā citos atsevišķos šā gada mēnešos, tomēr preču eksports bija par 1,0% zemāks nekā pērnā gada septembrī. Nelielo kopējo preču eksporta kritumu galvenokārt noteicis iepriekš prognozēts samazinājums graudaugu un rapšu eksportā, sliktās graudaugu ražas dēļ šogad rudenī, kā arī reeksporta samazinājums atsevišķām elektroiekārtām un mehāniskajām ierīcēm. Izslēdzot šo preču eksporta kritumu, kopējais eksports septembrī būtu par 3,9% augstāks nekā iepriekšējā gada septembrī.

Lielākā negatīvā ietekme uz preču eksporta vērtības izmaiņām septembrī bijusi lauksaimniecības un pārtikas preču grupai, it īpaši samazinoties graudaugu un rapšu eksportam. Tradicionāli lielākais graudaugu un rapšu eksporta apjoms ir vērojams tieši rudens mēnešos, taču šogad septembrī šo preču eksporta vērtība bija attiecīgi par 3,8% un 76,8% mazāka salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi. Netipiski sausie laikapstākļi šā gada vasarā Latvijā negatīvi ietekmēja savākto ražas apjomu, tādējādi ietekmējot arī eksporta datus. Visticamāk, ka arī pārējos rudens mēnešos šo preču eksporta vērtība būs mazāka nekā pērn. Kopējais lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta kritums šā gada septembrī bija 11,5%.

Būtiski samazinājās mehānismu un mehānisko ierīču, kā arī elektroierīču un elektroiekārtu eksporta vērtība, attiecīgi par 8,9% un 4,8%, salīdzinot ar pērnā gada septembri. Pirmajā gadījumā eksporta kritumu noteica turboreaktīvo dzinēju eksporta samazinājums, savukārt elektropreces negatīvi ietekmēja mobilo telefonu, monitoru un projektoru eksporta samazinājums. Jāatzīmē, eksporta kritumu šajās preču grupās ietekmēja reeksporta apjomu samazinājums un tas nav saistīts ar Latvijas apstrādes rūpniecības ražošanu apjomu samazinājumu šajās nozarēs.

Eksporta kritumu septembrī nedaudz kompensēja koka un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 17,7%, ko ietekmēja malkas apaļkoku eksporta kāpums uz Igauniju un Apvienoto Karalisti, un neapstrādāto kokmateriālu eksporta pieaugums uz Zviedriju. Neskatoties uz to, ka koka uz koka izstrādājumu eksports vēl pērnajā gadā sasniedza augstāko eksporta vērtību kopš 1995. gada, tieši šī preču eksporta grupa bija galvenais eksporta virzītājspēks arī 2018. gada pirmajos deviņos mēnešos un nodrošināja lielāko devumu eksporta izaugsmē. Kopējais preču eksports pirmajos deviņos mēnešos palielinājās par 8,3% salīdzinājumā ar pērnā gadā attiecīgo periodu, turklāt nedaudz vairāk par trešdaļu ir koksnes eksporta pieauguma nopelns.

No pārējām preču grupām, kuras ietekmēja eksporta izmaiņas septembrī, vēl jāatzīmē ķīmiskās rūpniecības ražojumu eksporta kāpumu par 8,7% saistībā ar farmācijas produktu eksporta pieaugumu uz Lietuvu. Savukārt metālu eksporta pieaugumu par 7,9% veicināja dzelzs atkritumu eksporta pieaugums uz Turciju, kā arī dzelzs un nelegētā tērauda velmējumu un stieņu eksporta kāpums uz Eiropas Savienības (ES) valstīm.

Vērtējot Latvijas eksporta attīstības perspektīvas vidējā termiņā, negatīvie riski ir pastiprinājušas kopš šā gada sākuma un eksporta pieaugumu var ierobežot pasaules ārējās vides nenoteiktība saistībā ar protekcionalisma pieaugumu pasaules tirdzniecībā. ES uzņēmēju noskaņojums joprojām saglabājas ļoti augstā līmenī, tomēr pēdējo mēnešu dinamika ir lejupvērsta un ekonomikas sentimenta indeksa vērtība šā gada oktobrī sasniedza zemāko līmeni kopš pērnā gada vidus. Papildus tam arī Latvijas rūpnieku novērtējums par produkcijas noieta perspektīvām šā gada ceturtajā ceturksnī ir nedaudz pasliktinājies, salīdzinot ar iepriekšējiem ceturkšņiem.

Eksporta kritumu septembrī noteicošie faktori nav saistīti ar ārējo pieprasījumu kritumu. Taču aktuālākajā Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) Pasaules ekonomikas pārskatā, kas tika atjaunots šā gada oktobrī, par 0,6 procentpunktiem tika samazināta pasaules

tirdzniecības apjomu prognoze šim gadam (līdz 4,2%) salīdzinājumā ar šā gada jūlija prognozēm, galvenokārt skaidrojot to ar protekcionisma pieaugumu pasaules tirdzniecībā. Jāatzīmē, ka jau iepriekšējās ekonomikas prognozēs, kas bija atjaunotas šā gada jūlijā, SVF arī samazināja pasaules tirdzniecības apjomu pieaugumu, līdz ar to jāsecina, ka kopš šā gada vidus pasaules ārējo tirdzniecību negatīvi ietekmējošie riski tikai pastiprinājās. Līdz ar to Latvijas preču eksporta pieauguma tempi turpmākajos mēnešos mazināsies un būs zemāki par vidējo pieaugumu tempu šā gada pirmajos deviņos mēnešos jeb 8,3%.

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-sliktas-razas-un-reeksporta-krituma-del-septembri-nedaudz-samazinajas-precu-eksports>